

Phẩm 75: THỨC CÙNG SINH

Hỏi: Đã nói rõ tâm diệt trong mỗi niệm. Nay các thức sinh cùng một lúc hay theo thứ tự mà sinh? Có luận sư nói: Thức đồng thời sinh. Vì sao? Vì có người, cùng một lúc, có thể nắm giữ lấy các trần cảnh. Như người vừa thấy bình, mà cũng vừa nghe tiếng nhạc. Mũi ngửi hương hoa mà miệng vẫn ngậm vị thơm, cảm xúc gió quạt vào thân, mà vẫn suy tư về âm điệu bài hát. Thế nên biết, cùng một lúc, có thể giữ lấy các trần cảnh. Lại như một thức ở trong thân, có thể biết tất cả mọi khổ đau, lẫn an vui. Vậy thì, chỉ dùng một nhãn thức, cũng phải có thể nắm giữ lấy các cây. Việc này không thể được. Làm sao, chỉ một thức mà thấy đều biết rễ, cành, nhánh, lá, hoa, trái? Thế nên biết có nhiều thức, đồng thời sinh, nắm giữ khắp các xúc. Lại như nhiều màu sắc, cùng lúc sinh, sự nhận biết, nhưng cái biết màu xanh, chẳng phải cái biết màu vàng. Thế nên phải biết là cùng lúc, đều sinh khởi nhiều thức. Với lại, trong phần các thân, nhanh chóng phát khởi sự biết. Như khi nắm lấy một phần thì có thể nắm giữ khắp cả. Trong Phật pháp không có “Hữu phần”, không thể một thức khắp nắm giữ các phần! Vậy nên biết, cùng một lúc có thể sinh nhiều thức, nắm giữ lấy khắp các phần.

Phẩm 76: THỨC KHÔNG CÙNG SINH

Đáp: Ông nói, các thức sinh cùng một lúc. Việc này không đúng. Vì sao? Vì thức đợi niệm rồi mới sinh. Như trong kinh dạy: Nếu nhãn nhập chẳng hoại thì sắc nhập, ở tại cảnh biết. Nếu không có niệm có thể sinh thức thì nhãn thức không sinh. Nên biết, các thức đợi niệm, do đó không sinh cùng thời. Với lại tất cả pháp sinh, đều thuộc nhân của nghiệp, vì tâm mỗi mỗi sinh ra, cho nên quả báo ở địa ngục v.v... không đồng thời nhận chịu. Nếu nhiều tâm cùng lúc sinh, thì lẽ ra cùng lúc nhận chịu quả báo, nhưng thật tế không thể được. Thế nên phải biết, là các thức không sinh một lúc. Lại nữa, thức nắm giữ các duyên thật nhanh, như vòng lửa quay tròn, do quay nhanh quá nên không thấy ranh giới của vòng lửa. Các thức cũng như vậy. Vì thời gian quá ngắn nên không thể phân biệt. Với lại, các thức, nếu cùng lúc sinh, thì tất cả pháp

sinh đều trong cùng một niệm đồng thời đều sinh ra, nào có chướng ngại gì. Vậy thì, tất cả pháp sinh không cần công hạnh, không tạo nghiệp công đức, mà cũng giải thoát. Việc này là không thể được! Thế nên phải biết, các thức không thể sinh cùng một lúc. Với lại, thân bị tâm sai khiến. Nếu mọi tâm cùng lúc sinh, thì thân bị tan mất hư hoại, vì tâm của việc đến, đi v.v... sinh cùng một lúc, mà thật ra thân chẳng hư hoại. Thế nên biết là các tâm không cùng thời sinh. Mắt thấy các vật bên ngoài như rễ, mầm... và các sắc như Ca-la-la khối thịt, bào thai, rồi đến hình hài, thiếu niên, trai tráng, già nua theo thứ tự xuất hiện, tâm cũng như vậy. Như trong kinh dạy: Khi cảm thọ vui, thì hai thọ kia diệt, đó là thọ khổ, thọ không khổ không vui. Như vậy, nếu thức cùng sinh thì ba thọ cùng sinh một lúc mà thật ra chẳng như vậy. Thế nên biết các thức không sinh cùng một lúc. Lại trong thân, chỉ sinh một tâm, nên gọi là một người. Lại như thức cùng sinh, thì một thân, mà có nhiều người, thật ra đâu phải vậy, thế thì, thức trong một thân, không cùng sinh. Nếu thức cùng sinh, thì phải cùng một lúc biết mọi pháp. Vì sao? Vì trong mắt, có vô lượng trăm ngàn thức sinh; cho đến ý, cũng đều như vậy. Vậy nên biết tất cả pháp; mà thật chẳng phải vậy. Cho nên, phải biết là các thức không thể sinh cùng một lúc.

Hỏi: Các thức sao phải sinh theo thứ tự?

Đáp: Vì theo một thứ tự duyên, nên thức phải mỗi mỗi sinh.

Hỏi: Tại sao chính chỉ có một thứ lớp duyên?

Đáp: Pháp vốn là vậy. Như ông nói một thân, một ý. Tôi cũng thế, một ý một thứ lớp duyên. Như mầm, phụ thuộc hạt giống, nên phải theo thứ lớp, trước là nảy mầm mà không sinh cành nhánh. Như vậy, tùy pháp thuộc tâm nào, thì phải thứ lớp tâm đó sinh, chứ chẳng phải sinh các pháp khác. Lại nữa, tướng thức quyết định như vậy mỗi mỗi khởi, diệt, thứ lớp phụ thuộc lẫn nhau. Như tướng lửa là nóng. Vì vậy, các thức phải sinh, theo thứ lớp.

